

Egyházreform a szegénység szeretetéből

Az egyháztörténelem bizonyítja, hogy az egyházban minden romlás a pénzvágyból és a gazdagságból származott, és minden reform a szegénység önkéntes vállalásából született. Jellemző eset a 12–13. századi európai egyházban bekövetkezett romlás és reform: a középkori hűbéri társadalomba túlságosan belemerült akkori egyházi vezetők erőszakos inkvizícióval igyekeztek megőrizni az igaz hitet és hatalmukat, pápák és püspökök seregek élén harcba szálltak, szerzetesek apátságai meggazdagodtak és elvilágiasodtak. Ekkor hívta létre Isten kegyelme a „kolduló rendeket”: domonkosokat és ferenceseket, akik minden enyhítő magyarázat nélkül, teljes radikalitással vállalták Jézus Krisztus követését, amint azt az evangéliumok mutatják. Ezek a szerzetesek adták a szellemi erőt a gregorián reform számára, mely friss levegővel látta el az egyház egész életét. A szegény emberek – és minden korban ők képezik az emberiség többségét – megéreztek és megtapasztalták, hogy a szerzetesek révén az egyház igazi „barát” módjára az ő pártjukon áll. Különösen az Assisi Szent Ferenc szellemét élő ferencesek jóvoltából élték meg az emberek, hogy ezek az „egyháziak” ugyanolyan, vagy még nagyobb szegénységben élnek, mint ők, akár csak a jó barátok. El is nevezték őket „barátoknak”.

Milyen legyen ma az egyház, hogy a mai világ emberei is „szegénynek” és a „szegények barátjának” lássák? Szép szavak és elvek ismételtetése és hangoztatása biztosan nem elegendő. Azzal kell kezdeni a reformot, hogy azok, akiket a magyar szóhasználatban „egyházinak” neveznek, igazán szegények legyenek és annak is mutatkozzanak. A középkori egyházreformhoz hasonlóan, ebben a szerzetesrendeknek kell elől járniuk. Hadd mondjam el egy vietnámi élményemet.

A vietnámi háború idején négy ízben Dél-Vietnam Dalat nevű városába mentem, hogy az ottani papnevelő főiskolán teológiát tanítsak. A hallgatók többsége egész Vietnámból jövő egyházmegyés kispap volt, de óráimra jártak szerzetes kispapok, többek között ferencesek is. Nagyon megszerettem őket. A város túlsó végén fekvő rendházukból egy ócska háromkerekű, teherszállító autón érkeztek az órákra. Csuhájuk kopott, seszínű szövetből készült, egyszerű kötél volt az övük, ócska sarut viseltek meztelen lábukon. És mégis, milyen vidámak voltak mindnyájan! Meglátogattam rendházukat is: e ház eredetileg hadi kórháznak épült, a falak kopaszok voltak, a hosszú folyosóból nyíló kis cellákban, ágyon, asztalon és kemény széken kívül nem volt semmi. A cellák bejáratán, becsukható ajtó helyett, valami függönyféle csüngött. E fiatal vietnámi szerzetesek jövője sem látszott túl rózsásnak, hiszen sejthető volt, hogy a Szovjetunió által támogatott észak-vietnámi kommunisták idővel el fogják foglalni az egész országot, és igyekeznek majd elnyomni a kereszténységet. Mindennek ellenére olyan derű sugárzott ezekből a fiatal ferencesekből, hogy csak rájuk kellett nézni, hogy mosolyra derüljön az ember arca. Ők igazán, Assisi Szent Ferenc nyomán, a „Szegénység Úrnő” lelkes jegyesei voltak.

A 16. századi egyházreform nagy személyisége, Loyolai Szent Ignác az általa alapított Jézus Társaság rendalkotmányában azt írta, hogy a jezsuiták szeressék a szegénységet, mint anyjukat, tekintsek azt a szerzet erős bástyájának, és őrizzék meg a maga tisztaságában. Lelki szolgálataikért ne követeljenek semmi juttatást. Életmódjuk pedig legyen olyan, mint a szegényeké.

Hogy Ferenc pápa kívánsága szerint az egyház „szegény és a szegényekért élő egyház” legyen, kell, hogy Szent Ferenc és Szent Ignác ilyen lelkülete hassa át az összes „egyháziakat”, a bíborosokat, érsekeket, püspököket, papokat, szerzeteseket és apácákat egyaránt. Ezt nem lehet rendeletekkel megvalósítani. Ehhez belső indíttatás és a szegény Krisztus iránti szeretet kell. Csak ilyen szeretet motiválhatja az „egyháziakat”, hogy kiváltságaikról lemondva a szegények sorába szegődjenek. Maga Ferenc pápa adott erre példát azzal, hogy nem vonult be a vatikáni palota pápai lakosztályába, hanem a Szent Márta zarándokházban rendezkedett be. Bár csak megadná az Isten a többi egyházi vezetőnek, hogy szívesen, önként és lelkesen kövessék ezt a példát. Ez nem lesz könnyű, hiszen évszázados beidegződésektől kell szabadulni. Tudomásul kell venni, hogy az egyházi vezetők ma már sem nem hűbérurak, sem nem nagybirtokos földesurak, sem nem a felsőház tagjai. Nem az én feladatom, hogy az új helyzethez való alkalmazkodásra konkrét

javaslatokat tegyek. A reformnak szívből kell fakadnia, nem pedig kelletlen kényszerből. Jó lenne megszabadulni a püspöki kincstáraktól is, mert az ott kiállított csodás aranyedények és drágaköves miseruhák azt juttatják az emberek eszébe, hogy milyen gazdag volt valamikor az egyház.

Az egyház finansziális előírásait is meg kellene változtatni, hogy a szegények igazán azt érezzék, hogy övék az elsőbbség Krisztus egyházában. A papi szolgálatokért előírt misestipendiumok és stóladíjak rendszere szükségképpen a szegények hátrányos megkülönböztetéséhez vezet. A papok által közvetített isteni kegyelem végtelen értékű; nem kívánatos azt pénzfizetéssel összekapcsolni. Igaz, az egyházi szolgálatban állók megélhetéséről megfelelően gondoskodni kell, de ennek olyan módját kellene megtalálni, hogy az isteni kegyelem ingyenessége mindenki számára világos legyen. A módra vonatkozólag megint nem az én feladatomban konkrét javaslatokat tenni. Talán maga a pápa se lenne erre képes. Krisztus azonban, aki azt akarja, hogy az egyháza szegény és a szegényekért élő egyház legyen, biztosan megmutatja azokat a kreatív lépéseket, amelyek ehhez az ideális állapothoz vezetnek.

Miután az „egyháziak” szegények lettek, megmarad a nagy probléma, hogy Isten egész népe hogyan viszonyuljon a vagyonhoz és a pénzhez. A vezérelv az kell, hogy legyen, amit Jézus mondott: „Senki sem szolgálhat két úrnak. Nem szolgálhattok Istennek és a mammonnak” (Mt 6,24).

A „mammon” a megtestesített pénz-bálvány. Ha ő az úr, akkor épül e világban a sátán országa, mely pusztulásba visz. Ha pedig Isten az úr, akkor elkezdődik már itt a földön Isten országa, mely megmarad mindörökké.